

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

2016 елның «12» декабреннән

№ 3

Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районының «Яңа Чишмә авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә күмү эшен оештыру турындагы нигезләмәне раслау хакында

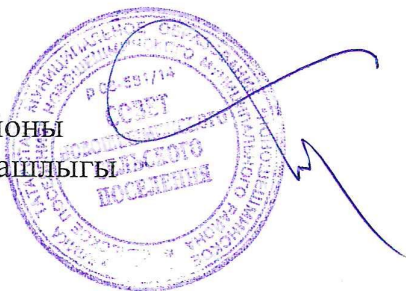
«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә «Күмү һәм күмү эше турында» 1996 елның 12 гыйнварындагы 8-ФЗ номерлы Федераль законны үтәү йөзеннән карармын:

1. Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районының «Яңа Чишмә авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә күмү эшен оештыру турындагы Нигезләмәне расларга .

2. Әлеге карарны «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә һәм Татарстан Республикасы адресы буенча урнашкан авыл жирлегенең мәгълүмат стендларында «Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында» игълан итәргә (бастырып чыгарырга) «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә, Яңа Чишмә районы, Ленин ур., 44 йорт, 48а йорт адресы буенча урнашкан авыл жирлегенең мәгълүмат стендларында урнаштырырга (халыкка житкерергә).

3. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну Яңа Чишмә муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесенә йөкләргә.

Яңа Чишмә муниципаль районы
Яңа Чишмә авыл жирлеге Башлыгы

В.М. Козлов

Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы башлығының
2016 елның 3 декабрендәге 12
номерлы карарына
1 нче кушымта

Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы «Яңа Чишмә авыл
жирлеген» муниципаль берәмлеге территориясендә жирләү эшен оештыру турында
НИГЕЗЛӘМӘ

1. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1.1. Күмү эшен оештыру турында нигезләмә Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районының «Яңа Чишмә авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге территориясендә (алга таба - Нигезләмә) күмү эшен оештыру системасын билгели Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районының «Яңа Чишмә авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге территориясендә жирләү эшен һәм муниципаль зиратларны карап тоту мәсьәләләре буенча махсушлаштырылган хезмәтнең эш кагыйдәләрен билгели. Нигезләмә «Күмү һәм күмү эшен турында» 1996 елның 12 гыйнварындагы 8-ФЗ номерлы Федераль законны гамәлгә ашыру максатларында эшләнгән.

1.2. Нигезләмәдә түбәндәге төшенчәләр һәм билгеләмәләр кулланыла:

Күмү зонасы - зират территориясендә төп функциональ өлешен, анда жирләү башкарыла, шул исәптән көлле урналарны күмү.

Санитар-яклау зонасы - торақ төзелештән, ял итү зонасыннан һәм чикләре махсус мәгълүмат билгеләре белән билгеләнергә мөмкин булган башка объектларны аерып торучы зона.

Зират - шәһәр төзелешен комплексы яки үлгәннәрен күмү урыны (территориясе) булган объект.

Ябык зират - зират, аны күмү зонасы тулысынча яңа күмү урыннары булдыру өчен файдаланылган.

Жирләү урыннары - жирләү эшен өлкәсендә РФ законнары һәм әлегә Нигезләмә белән билгеләнгән тәртиптә жирләү өчен зиратны күмү зонасында бирелә торган жир кишәрлекләре.

Кабер - кабер - каберне күмү өчен жирдә тирән күмү яки чүп савыты.

Үлем корылмалары (кабер ташлары) - жирләү урыннарында урнашкан истәлекле корылмалар (склеплар, һәйкәлләр, истәлекле билгеләр, скульптура, мемориаль плитәләр, мәрмәр такталар, стелалар,obeliskлар, тәреләр һ.б.лар).

Обряд - төгәл билгелә бер тәртиптә башкарыла торган символик тантана.

Күмү ритуалы предметлары: табутлар, веноклар, вазоннар, гирляндлар, чәчәкләр, ленталар, япмалар, мендәрләр, саваннар, чүәкләр, кул бәйләвечләре, бүләкләр өчен мендәрләр, керамикадагы фотолар, траур портретлар һәм башкалар.

Мәрхүмне күмүне оештырганда һәм уздырганда кулланыла торган предметлар. Мәрхүмнең (вафат булучының) мәетен (мәетен) күмеп калдыру, алга таба үлгән хатынының яисә якын туганының шушы жирендә күмелүне исәпкә алып башкарылган жир кишәрлеге.

Чикләү - кешенең гәүдәсен (калдыкларын) күмү буенча санитар һәм башка таләпләргә каршы килми торган горейф-гадәтләр һәм традицияләр нигезендә йола гамәлләре. Жирләү үлгән кешенең гәүдәсен (калдыкларын) кабергә күмү, ут (кремация һәм аннан соң көл белән күмү) юлы белән башкарылырга мөмкин.

Жирләү эше - күмүне оештыруга һәм уздыруга бәйле ритуаль, юридик, житештерү, йола һәм башка хезмәтләр күрсәтүне, шулай ук зиратлар, крематорийлар һәм жирләү билгеләнешендәге объектлар төзүне һәм эксплуатацияләүне үз эченә алган эшчәнлек төре.

Ритуаль хезмәтләр - жирләү белән бәйле хезмәтләр, шулай ук жирләү билгеләнешендәге объектларны төзү, реконструкцияләү, төзекләндерү яки ремонтлау белән бәйле хезмәтләр, алар түләүсез нигездә яки исемлеген билгели торган түләүле хезмәтләр.

Икътисадый эшчәнлек төрләренең гомумроссия классификаторы һәм халыкка хезмәт күрсәтүләрнең гомумроссия классификаторы.

Ритуаль оешмалар - күмү эше мәсьәләләре буенча махсулаштырылган хезмәт статусына ия булмаган юридик затлар һәм эшкуралык эшчәнлеген юридик зат төземичә гамәлгә ашыручы, Татарстан Республикасы территориясендә күрсәтергә хокуклы булган тәртиптә теркәлгән индивидуаль эшкуралар ритуаль, ритуаль хезмәтләр, шулай ук күмү хезмәтләре.

Жирләү эше мәсьәләләре буенча махсулаштырылган хезмәтләр - гражданылык законнарында каралган, компетенцияләренә күмү һәм күмү буенча хезмәтләр күрсәтү керә торган оештыру-хокукий рәвешләрендә төзелә торган оешмалар. Махсулаштырылган хезмәт статусы жирләү һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органының хокукий акты белән оешмага бирелергә тиеш.

Жирләү һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы - Яңа Чишмә авыл жирлеге башкарма комитеты - билгеләнгән тәртиптә башкарма-боюр вәкаләтләре һәм Яңа Чишмә авыл жирлеге территориясендә жирләү һәм күмү эше өлкәсендәге эшчәнлекне координацияләү вәкаләтләре бирелгән.

Морг - хастаханәләр каршындагы махсус бина, саклау, танып белү, ачу һәм күмү өчен үле гәүдәләрне бирү өчен суд-медицина учреждениеләре каршындагы махсус бина.

Мемориаль участоклар - Яңа Чишмә авыл жирлеге зиратларында Бөек Ватан сугышында катнашучыларны, Бөек Ватан сугышы инвалидларын, Советлар Союзы Геройларын, Россия Федерациясе Геройларын, Яңа Чишмә муниципаль районының мактаулы гражданнырын жирләү өчен бирелгән участоклар.

1.3. Күмү урыннарын булдыру, аларның хокукий статусы турындагы карар Яңа Чишмә авыл жирлеге советы тарафыннан гамәлдәге законнар таләпләре нигезендә кабул ителә.

1.4. Үлгәннәрне күмү бурычы “Күмү һәм күмү эше турында” Федераль закон нигезендә күмү эше мәсьәләләре буенча махсулаштырылган хезмәт статусы бирелгән оешмаларга йөкләнә.

Зират хужалыгы Яңа Чишмә авыл жирлеге башкарма комитеты карамагында.

1.5. Мәет жирләүгә социаль пособие алу өчен документлар Яңа Чишмә муниципаль районы территориясендә ЗАГС бүлеге начальнигы тарафыннан бирелә.

1.6. Яңа Чишмә авыл жирлегенең Башкарма комитеты төзекләндерү, тәртипне саклау, зиратларда (зиратларда) санитар торышның үтәлешен тикшереп тора. Жирләү урыннары территорияләрендә муниципаль зиратларны тоту эшләре зиратларны карап тоту буенча муниципаль контракт нигезендә «Дәүләт һәм муниципаль ихтыяжлар өчен товарлар ташуга, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә заказлар урнаштыру турында» 2005 елның 21 июлендәге 44-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. КҮМҮ ЭШЕН ОЕШТЫРУНЫҢ ТӨП МӘСЪӘЛӘЛӘРЕ

2.1. Мәрхүмне күмү бурычын үз өстенә алган зат күмү өчен кирәкле документларны рәсмиләштерүдән күмү процессын үтәүне оештыра, координацияли һәм контрольдә тоту, шушы көнне шул көнне дә күмүгә кадәр.

2.2. Яңа Чишмә авыл жирлеге башкарма комитеты архив фондын төзүне һәм саклауны, күмүләрне инвентарьлаштыруны һәм күмү китапларын яңартуны, теркәү кенәгәсендә вафат булганнарны күмүне теркәүне тәэмин итә. Галимә апа

2.3. Жирләү эше мәсәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәтнең агентлык хезмәтләре түбәндәгеләрне үз эченә ала:

а) консультатив ярдәм:

- милли традицияләренә һәм дини йолаларны исәпкә алып жирләүне оештыру; - күмү төрөн билгеләү;

- жирләү урынын сайлауда һәм күмү вакытын билгеләүдә; - үлгән кешенең мәетен үз өстенә күмү бурычын алган вакытта саклауны тәэмин итә торган чаралар комплексын билгеләүдә; - үлгән кешенең гәүдәсе белән косметик һәм реставрация эшләренең кирәкле жыелмасын сайлап алуда; - жирләү ритуалы предметларын сайлап алуда;

- ритуаль хезмәтләрнең башка төрләре буенча;

- мәрхүмнең туганнарына тәкъдим ителә торган ташламалар һәм үлгән гражданның аерым категорияләрен күмгәндә федераль законнар нигезендә каралган өстенлекләр буенча;

- түләүсез нигездә һәм түләүле рәвештә жирләү буенча хезмәтләр күрсәтүнең гарантияләнган исемлеген күрсәтү;

- зиратларның һәм крематорийларның эш кагыйдәләре буенча;

- ритуаль хезмәтләр күрсәтүгә яшәү шартнамәсен рәсмиләштерү;

б) заказны түбәндәге очракларга рәсмиләштерү:

- мәрхүмне күмү өчен кирәкле документлар алу;

- жирләү ритуалын оештыручы хезмәт күрсәтүләре; - мәетне күмүгә эзерләү чаралары комплексын тормышка ашыру;

- жирләү йоласы предметлары сатып алу;

- транспорт һәм катафаль ташулар;

- күмүне башкару;

- гражданнар панихидасын уздыру өчен ритуаль зал прокаты һәм поминание йоласы; - күмү белән бәйле башка хезмәтләр күрсәтү;

в) үлемнән соң гәүдәгә лаеклы мөнәсәбәт турында шаһитларның ихтыяр белдерүен рәсмиләштерү;

г) үлгән кешене күмүне һәм күмүне оештыруга заказ бирүне үтәү.

2.4. Үлгәннәрне транспортировкалау үлгән кешене моргга патолого-анатомик яру яисә суд-медицина экспертизасы үткәрү (патолого-анатомик яру яки суд-медицина экспертизасы үткәрү) өчен ташуга һәм катафаль ташуларга бүленә.

2.5. Үлгәннәрне моргга күчерү, вафат булучының үлемен констатацияләү турында белешмә һәм вафат булучының гәүдәсен карау беркетмәсе йә үлем турында медицина (герб) таныклығы нигезендә махсус жиһазландырылган транспорт белән гамәлгә ашырыла.

2.6. Туганнарсыз, соралмаган һәм танылмаган вафат булганнарны моргга, шул исәптән аларны ачыклау яисә ачыклау урыннарыннан, милиция, ашыгыч һәм ашыгыч медицина ярдәме табиблары гаризалары буенча, гражданнар жирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт тарафыннан жирле бюджет акчалары исәбеннән башкарыла.

2.7. Калган барлык очракларда моргга үлгәннәрне, шул исәптән өйдә үлгәннәрне дә саклап калу өчен, моргга (трупохранилищегә) күчерү күмү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт тарафыннан йә үлгән кешене, яисә башка кызыксынучы затларны күмүне үз өстенә алган затлар акчалары исәбеннән ритуаль оешма тарафыннан гамәлгә ашырыла. Һәлак булганнарның мәетләрен чиркәүгә, зиратка яки үлгән кешене күмү бурычын үз өстенә алган зат яки аларсыз күмү, шулай ук озата баручы затларны күмү урыныннан кире китерү) катафаль транспорт белән башкарыла.

2.8. Үлгән (һәлак булучыларны) күмү белән бәйле транспорт, ритуаль һәм башка төр хезмәтләр, шулай ук жирләү буенча хезмәтләр Яңа Чишмә авыл жирлегә башкарма комитетының гамәлдәге законнар нигезендә билгеләнә.

2.9. Яңа Чишмә авыл жирлегеннән үлгән тимер юл, авиация, автомобиль яки башка төр транспортны транспортлауның ераклыгына карап жирләү урынына һәм транспорт төренә кадәр - гади (агач) табутларда яисә цинкланган хәлдә транспортның төренә илтәп житкерү башкарыла. Яңа Чишмә авыл жирлегә территориясеннән үлгән кешеләрнең мәетләрен алып китү өчен белешмә билгеләнгән тәртиптә дәүләт санитар-эпидемиологик күзәтчеләге органнары тарафыннан бирелә.

2.10. Үлгән кешенең гәүдәсен күмүгә эзерләү түбәндәге эшләр комплексын үз эченә ала: мәетне күмүгә (юуга) һәм аның киёмнәренә санитар эзерләү, мәетне саклап калу (бәлзәмләү) һәм үлгән кешенең тышкы тәннен (косметик хезмәтләр), чәчтарашханә хезмәтләрен торгызу.

3. ЖИРЛӘУ ЭШЕ МӘСЬӘЛӘЛӘРЕ БУЕНЧА МАХСУСЛАШТЫРЫЛГАН ХЕЗМӘТ

3.1. Күмү эше мәсьәләләре буенча махсулаштырылган хезмәт статусы Россия Федерациясе граждан законнарында каралган оештыру-хокукый рәвешләрдә төзелгән оешмаларга бирелергә мөмкин.

3.2. Мондый оешманы билгеләүнең төп критерийлары булып түбәндәгеләр тора: - ритуаль хезмәтләр күрсәтү өлкәсендә эшләү тәҗрибәсе; - күмәргә күмү буенча хезмәт күрсәтү буенча өйрәтелгән персонал штаты булу; - җирләү оештыру буенча хезмәт күрсәтү буенча хезмәткә чакырылган персонал штаты булу; - җирләү өчен кирәкле житештерү мәйданнары һәм җиһазлары (кирәкле житештерү мәйданнары һәм җиһазлары) җирләү мәҗбүри торган башка оешмалар белән шартнамәләр яисә шартнамәләр булдыру;- үлгән гәүдәләрне морг (мәетләрне) саклау һәм ясалма ташу өчен махсулаштырылган транспорт булу;

- ритуаль хезмәт күрсәтүләр һәм милек, хужалык алып бару, оператив идарә итү яисә аренда шартнамәсе буенча салон-кибетләр (бюро) булу;

- ритуаль хезмәтләрнең күләме, ассортименты һәм сыйфаты.

3.3. Җирләү эше мәсьәләләре буенча махсулаштырылган хезмәт, ритуаль оешмалар түбәндәге мәҗбүри мәгълүмат белән чыгарылырга тиеш:

оешманың фирма исеме, аның урнашкан урынына (юридик адресы), эш режимы.

3.4. Һәр махсулаштырылган хезмәтнең һәр объектында җирләү эше, хезмәт күрсәтүгә заказлар кабул ителә торган ритуаль оешма бинасында түбәндәге мәҗбүри мәгълүмат булырга тиеш:

- «Күмү һәм күмү эше турында» Федераль закон; - «Кулланучылар хокукларын яклау турында» Россия Федерациясе Законы;

- чын Нигезләмә;

- күрсәтелгән хезмәт күрсәтүләргә бәяләр һәм тарифларның прейскурантлары (прейскурантлардан өзәтәләр); - эзерләнгән һәм сатыла торган күмү йоласы предметларының үрнәкләре (модельләр) йә альбомнар, күмү кирәк-яракларының үрнәкләре (модельләре) булган каталоглар һ.б.

- хезмәтләр күрсәтү турындагы шартнамәләрнең (квитанцияләрнең, башка документларның) үрнәкләре; - билгеләнгән тәртиптә бәяләмәләр һәм тәкьдимнәр китабы; - адрес һәм контроль оешмасының телефоны.

3.5. Нәтиҗәле эш өчен күмү эше мәсьәләләре буенча махсулаштырылган хезмәт (заказлар кабул итү һәм җирләү буенча хезмәт күрсәтүләр өчен шартнамәләр төзү буенча агент хезмәтләре күрсәтә) белешмә-мәгълүмат хезмәтенең тәүлек буе эшләү режимын, шулай ук агент хезмәтенең көндәлек эш режимын тәмин итә.

3.6. Җирләү эше мәсьәләләре буенча махсулаштырылган хезмәт, ритуаль оешмалар тарафыннан эзерләне һәм гамәлгә ашырыла торган күмү ритуалы предметлары гамәлдәге законнарда билгеләнгән эшләнмәләрнең сыйфатына карата мәҗбүри таләпләргә туры килергә тиеш.

4. ҖИРЛӘҮ ЭШЕ МӘСЬӘЛӘЛӘРЕ БУЕНЧА МАХСУЛАШТЫРЫЛГАН ХЕЗМӘТ ЭШЧӘНЛЕГЕ ТӘРТИБЕ

4.1. Җирләү эше мәсьәләләре буенча махсулаштырылган хезмәт үлгәннәрне күмә һәм ритуаль хезмәтләр күрсәтә. Җирләү буенча хезмәт күрсәтүләр җирләү эше

мәсьәләләре буенча махсулаштырылган хезмәтнең мәжбүри һәм төп эшчәнлек төре булып тора.

4.2. Жирләү эше мәсьәләләре буенча махсулаштырылган хезмәт түбәндәгеләрне тәмин итә: а) үлгән (һәлак булган) гәүдәләрне күмү һәм янадан күмү; б) һәлак булган (һәлак булган) мәетләрне күмү, һәлак булган (в) мәетләрне жирләү буенча тулы хезмәт күрсәтү комплексын түләүсез нигездә жирләү «Күмү һәм күмү эше турында» Федераль законның 9 статьясындагы 1 пункты белән билгеләнгән гарантияле исемлек нигезендә түләүсез нигездә жирләү; г) тиешле документларны һәм документларны алып баруны оештыру; Галимә апа е) билгеләнгән санитария нормаларын һәм күмү тәртибен үтәү; Галимә апа ж) эксгумация;

з) гамәлдәге законнарда каралган башка таләпләрне үтәү.

4.3. Зиратларны төзекләндерү һәм карап тоту жирле бюджет акчалары һәм Россия Федерациясенең гамәлдәге законнары белән тыелмаган башка чыганаclar исәбеннән гамәлгә ашырыла.

4.4. Жирләү эше мәсьәләләре буенча махсулаштырылган хезмәт өстәмә хезмәтләр күрсәтергә хокуклы:

- кабер өстендәге корылмаларны эзерләү, урнаштыру, буяу, монтажлау, сүтү һәм сату;

- жирләү урынын карауны гамәлгә ашыру;

- каберләрне төзекләндерү өчен жирләү йоласы һәм материаллар белән сату; предприятие уставы нигезендә башка хезмәтләр.

5. ЖИРЛӘҮ ҺӘМ КҮМҮ ЭШЕ ӨЛКӘСЕНДӘ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕН ВӘКАЛӘТЛЕ ОРГАНЫ

5.1. Жирләү өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы үз компетенциясе чикләрендә:

а) түбәндәгеләр тарафыннан жирләү һәм күмү эше өлкәсендә инвестиция, бәя һәм тариф сәясәтен булдыру чараларын эшли һәм гамәлгә ашыра;

б) жирләү эше мәсьәләләре буенча махсулаштырылган хезмәтләр төзү турындагы тәкъдимне билгеләнгән тәртиптә раслый;

в) аларны үзгәртеп коруда һәм бетерүдә катнаша;

г) аларның эшчәнлеген координацияли, аларга кирәкле консультатив һәм методик ярдәм күрсәтә;

д) бирелгән жирләү әйберләре ассортиментын киңәйтү, ритуаль хезмәт күрсәтүләренең һәм жирләү буенча хезмәт күрсәтүләренең сыйфатын арттыру, аларның үтәлешен тикшереп тора;

е) муниципаль милектәге зиратлардан һәм жирләү билгеләнешендәге башка объектлардан файдалануны, бары тик максатчан билгеләнештә генә, тикшереп тора;

ж) федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында һәм Яңа Чишмә авыл жирлегә башкарма комитетының жирләү һәм күмү эше турындагы норматив хокукый актларында билгеләнгән башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

6. КҮМҮ ТӘРТИБЕ

- 6.1. Зиратта (зиратларда) күмү эше һәм башка ритуаль оешмалар мәсьәләләре буенча махсулаштырылган хезмәтнең санитария-гигиена кагыйдәләре һәм нормалары нигезендә башкарыла.
- 6.2. Үлгән затның туганнары, жирләү бурычын үз өстенә алган ышанычлы затлар Яңа Чишмә авыл жирлегә Башкарма комитетында жирләүгә рөхсәт рәсмиләштерү өчен
- 6.3. ялгыз күмү - 1,2 x 2,2 м;
туганлык жирләнүе - 2,5 x 2,2 м;
мактаулы күмү - 2 x 3 м (мондый кишәрлекләрдә күмү турында карар жирле үзидарә органнары тарафыннан кабул ителә) үтенечнамәләр нигезендә вафат булучының казанышларын раслый торган документларны тапшырганда тиешле ведомстволар һәм оешмалар;
- көлле урнаны күмү - 0,8 x 1,1 м;
- Мәрхүмне күмгәндә кабернең тирәнлегә 1,5 м булырга тиеш.
- 6.4. Үлгән кешене күмү өчен зират территориясендә бушлай бирелә торган жир күләме үлгән ирнең (иренең) яисә якин туганының шушы ук участогында күмелүне гарантияләү өчен билгеләнә.
- 6.5. Яңа Чишмә авыл жирлегә башкарма комитетының язма рөхсәте нигезендә, кагыйдә буларак, минерализациянең тулы чоры тәмамланганнан соң, алдагы күмү вакытыннан алда 15 ел элек түгел.
- 6.6. Яңа Чишмә авыл жирлегә башкарма комитетының язмача рөхсәт бирү буенча элек билгеләнгән койманы арттырмыйча жирләгән якин туганнарның коймаларындагы ябык зиратларда жирләү рөхсәт ителә.
- 6.7. Гамәлдәге зиратларның гомуми массивында каберләр рәте сакланырга тиеш. Каберләр арасындагы юл кабернең кыска ягы буйлап 0,9 м дан да ким булмака тиеш, койманың биеклегә 0,6 м дан артмаска тиеш.
- 6.8. Туганнары коймаларына һәм каберләренә күмүгә рөхсәт, тугандаш жирләүгә өстәмә урын рәсмиләштерү һәм кабер ташын реконструкцияләүгә рөхсәт Яңа Чишмә авыл жирлегә Советы карары белән тиешле функция йөкләнгән Яңа Чишмә авыл жирлегенең Башкарма комитетында рәсмиләштерелә.
- 6.9. Архив документлары булмаганда, каберләргә һәм билгеләнгән коймалардагы буш мәйданнарда жирләү Яңа Чишмә авыл жирлегә башкарма комитеты рөхсәте белән башкарыла, вафат булган туганнарының (ата-аналарның, балаларның, туганнарының һәм апа-сәңелләренең) язма гаризасы нигезендә, алар туганлык дәрәжәсен раслый торган документлар тапшырганда теркәлә.
- 6.10. Жирләүләргә исәпкә алу һәм теркәү китабы катгый хисап документы булып тора һәм Яңа Чишмә авыл жирлегә башкарма комитетында даими саклауда тора.
- 6.11. Кабер калкулыгында күмгәндә, теркәү номерын күрсәтеп, табличка билгеләнә.
- 6.12. Туган якны кабергә күмү, шулай ук аннан алу Яңа Чишмә авыл жирлегә Башкарма комитеты рөхсәтенән башка рөхсәт ителми. Туй белән урналарны туганлык каберенә күмү алдагы күмү вакытына бәйсез рәвештә рөхсәт ителә. Ябык зиратларда туганнары каберенә туфрак тутырылган урналарны күмү рөхсәт ителә.
- 6.13. Мәгълүм булмаган, файдаланылмаган һәм танылмаган үлгән туганнарны күмү жирләү мәжбүри рәвештә бирелгән зиратның махсус бүлеп бирелгән участогында

гамәлгә ашырыла. Үлгәннәргә үлгән ирле-хатынлы, туганнарының, туганнарының, башка туганнарының, йә законлы вәкиленең, аларның шәхесе РФ законнары белән билгеләнгән вакытта ачыкланмаган үлгән (өйдә, урамда яки башка урында) исемнәре ачыкланмаган зиратны күмү аерым билгеләнгән срокларда (өйдә, урамда яки башка урында) гамәлгә ашырыла. Үлгәннәрне жирләү буенча хезмәтләрнең бәясе жирле бюджет чаралары хисабына жирләү мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәтләргә кайтарыла.

6.14. Үлгәннәрнең калдыкларын яңадан күмү гамәлдәге кануннар нигезендә башкарыла.

6.15. Эхсумация Яңа Чишмә авыл жирлегә башкарма комитетына тәкъдим ителгәннән соң РФ законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

7. КАБЕР ӨСТЕНДӘГЕ КОРЫЛМАЛАРНЫ УРНАШТЫРУ, АЛАРНЫ КАРАП ТОТУ ҺӘМ КҮМҮНӘ ТӨЗЕКЛӘНДЕРҮ

7.1. Монтаж, демонтаж, ремонт, кабер өстендәге корылмаларны һәм коймаларны алыштыру бары тик Яңа Чишмә авыл жирлегә башкарма комитетының хужалык карамагында зират булган язма хәбәре нигезендә генә, жирләү урыны теркәлгән зат (яисә аның язма йөкләмәсе буенча башка зат) тарафыннан, шәхесне раслаучы паспорт яисә башка документ, күмү паспорты, кабер ташын яисә койманы эзерләүчедән тиешле документны - кабер өстендәге корылманы яисә койманы урнаштырганда яисә алыштырганда гына гамәлгә ашырыла.

7.2. Һәйкәлләрне һәм башка кабер корылмаларын күмү урыннарыннан читтә урнаштыру тыела.

7.3. Билгеләнгән кабер корылмалары, коймалар һәм төзекләндерелгән күмү урыннары күмү өчен бүлеп бирелгән кишәрлек чикләреннән чыгып торган яки аңа сылатучы өлешләр булмаска тиеш.

7.4. Кабер корылмаларындагы язулар әлегә урында чыннан да күмелгән мәгълүматларга туры килергә тиеш.

7.5. Гражданныр (оешмалар) күмелгән урыннарны һәм кабер өсләрендәге корылмаларны үзләре карап тора йә каберне карау турында шартнамә төзиләр.

8. ЗИРАТЛАРНЫҢ ЭШ КАГЫЙДӘЛӘРЕ

8.1. Зират (зират) аларда көн саен эш алып бару һәм житештерү өчен ачык: майдан сентябрьгә кадәр - 8 сәгатътән 19 сәгатъкә кадәр;

- октябрьдән апрельгә кадәр - 9 сәгатътән 17 сәгатъкә кадәр.

Үлгәннәрне күмү түбәндәгеләр башкарыла:

- майдан сентябрьгә кадәр - 10 сәгатътән 16 сәгатъкә кадәр;

- октябрьдән апрельгә кадәр - 10 сәгатътән 15 сәгатъкә кадәр.

Үлгәннәрне күмү көн саен башкарыла. Жирләү вакыты заказчы белән килешү нигезендә заказ биргәндә билгеләнә.

8.2. Зират территориясендә халык жәмәгать тәртибен һәм тынлыкны сакларга тиеш.

8.3. Зиратларга килүчеләр түбәндәге хокукларга ия:
- каберне карау өчен инвентарьдан файдалану; - зират урнашкан жирләү эше мәсьәләләре буенча махсулаштырылган хезмәт белән кабер ташын һәм кабер өсләрендәге корылмаларны карау турында шартнамә төзү;
- каберне карарга, шул исәптән кабер участогында чәчәкләр утыртырга.

8.4. Зират территориясендә түбәндәгеләр тыела:

- ябылганнан соң булырга;
- этләр йөртергә, йорт хайваннарын көтәргә, кош-корт тотарга;
- учак ягу, грунт табу;
- зиратларның жиһазын, кабер өстендәге корылмаларны зарарларга;
- яшел утыртмаларны ватарга, чәчәкләрне йолкып алырга, территорияне чүпләргә; - велосипедта, мопедларда, мотороллерларда, мотоциклларда, чаңгыда һ.б.ларда йөрергә;
- төзелеш материаллары запасын калдыру һ.б. материаллар.
- һәйкәлләрне һәм башка кабер ташларын, зират эчтәлегә рөхсәтеннән башка мемориаль такталарны билгеләргә, яңадан эшләргә һәм төшерергә;
- исерткеч эчемлекләр эчәргә һәм исерек хәлдә булырга;
- зиратны карап тоту рөхсәтеннән башка каберләргә төзекләндерү буенча нинди дә булса эшләр башкарырга;
- чит мөлкәтне үзләштерергә, аның күченүен һәм башка үзидарәгә нигезләнгән гамәлләрне башкарырга;

8.5.Зиратлар территориясендә, күмү процессыннан тыш, автотранспорт чаралары рөхсәтеннән башка йөрү тыела.Галимә апа махсус транспорт (катафалклар, урып-жыю, су сиптерү, төзелеш техникасы, чүп ташу машиналары).

8.6.Катафалк, шулай ук аны күмү процессын барлыкка китерүче транспорт зират территориясенә тоткарлыксыз үтеп керү хокукына ия.

8.7. Тиешле таныклыклар күрсәткәндә инвалид-килүчеләр шәхси жиңел автотранспортта һәм жиңел таксида зират территориясенә тоткарлыксыз үтеп керергә хокуклы.

8.8.Зиратка төп кергәндә аның планы - әлегә кагыйдәләрдән схема һәм өземтә элөп куела.

8.9. Әлегә кагыйдәләргә бозган өчен, гаепле затлар гамәлдәгә законнар нигезендә жаваплы булалар.